

HAMIS TERÁPIA, KÁROS KÖVETKEZMÉNYEK

Láthatóan 2014-ben folytatódik a rezsicsökkentést szolgáló politikai harc, bár a 2/3-os többség esetén igazából kormányzati diktátumokról van szó, amelynek további törvényes megalapozását szolgálhatja, az energia szektor egészének vagy egy részének non-profit jellegű működtetése.

Kétségtelen, a válság után egyre nyomasztóbbá válik az EU, de Magyarország számára különösen súlyos teherként jelentkező magas energiaárak. Az EU energia szektorában kialakult árak az USA-ban érvényesülő árak 2-3-szorosa és ez nehezen ellentételezhető versenyképességi hátrányt jelent. Nem vigasz, de tény, Japánban még az EU árait is meghaladó árszínvonal alakult ki. Az üzleti szféra romló versenyképessége, a várt növekedés beindulását kérdőjelezi meg, mérsékli a lakosság szabadon felhasználható jövedelmének bővülését. A hálózati energiaszolgáltatás liberalizációja csak részben váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A verseny által leginkább érintett nagykereskedelmi árak ugyan enyhén mérséklődtek, a lakossági fogyasztói árak azonban az átlagos inflációnál is gyorsabban emelkedtek.

A hálózati szolgáltatások költségeiben az elmúlt években az állami elvonások – adók, illetékek, egyéb elvonások – nőttek leginkább. Az EU és az USA energiaárai között hatalmasra nőtt szakadék abból adódik, hogy az EU egyre inkább importra szorul, az USA viszont, a berobbanó nem hagyományos energiahordozók okán hamarosan exportpozícióba kerülhet. A relatíve magas nemzetközi energiaárak párosulva a romló EU versenyképességével, az energiaköltségeket magas szinten tartják. Az energiaforrások tekintetében az USA komparatív előnye tartósan és behozhatatlannak tűnik, csak az EU exportjának látványos hatékonyságjavulása hozhat némi enyhülést. Fokozottabban érvényes ez Magyarországra, ahol a belső energiaforrások gazdasági feltételei inkább az EU alattiak, exportunk versenyképessége pedig messze elmarad az EU átlagtól.

Talán az eddigiek is sejtetik, hogy az a politikai, kormányzati kiindulás, amely szerint a nehezen viselhető hazai energiaárak az irreális profitokból adódik, enyhén szólva hibás, hamis feltételezés. Ez az EU vonatkozásában is tarthatatlan, esetünkben pedig képtelenség. Ugyanis, a válság óta, egyrészt, az energia ágazatok tőzsdéi teljesítménye látványosan elmarad a gazdaság egészéhez képest, másrészt, az energia szektor egységnyi tőkére számított hozama 10-15%-kal csökkent és negatív tartományba került, végül, 2007-2012 között a villamosenergia szektor tőzsdéi piaci értéke, a könyv szerinti érték közel harmadára esett, a korábban közel háromszoros értékről. Bár a közreadott vizsgálatok eredménye bizonyára vitatható, az azonban aligha, hogy az USA és az EU, különösen pedig a Magyarország energia szektorában kialakult 2-3-szoros árkülönbség nem a profitok eltéréseiből adódik. Úgy tűnik, az EU hálózati energiaszolgáltatása ma inkább veszteséges, mintsem irreális profitokat realizálna. Miután a befektetések megtérülését sem fedező jelenlegi árak – a szükséges modernizáció, hatékonyságjavulás, környezetvédelem stb. – tartósan aligha tekinthetők, így a kialakult árkülönbségek rövidtávon inkább nőnek, mintsem csökkennek.

A nehezen módosítható árarányok a növekedésre és a versenyképességre gyakorolt negatív hatása, különösen az erősen importra utalt és gyenge versenyképességű EU országokra, így Magyarországra is drámai hatású. Sajnos az importrautaltság lazítása, a legtöbb országban gazdaságilag irracionális, minden bizonnyal a jelenleg is gyenge versenyképesség további romlását hozná.

Nem nehéz belátni, ha az EU és a magyar hálózati energiaszolgáltatásban jelenleg nincs profit, a non-profit működés törvényi előírása sem hozhat az árak mérséklődésében érdemleges változásokat, de biztosan előidézi, hogy gazdaságunk ezen szektorában hazai és külföldi tőkére nem számíthatunk. Ez azonban csak a kisebbik rossz, a rezsicsökkentés és a non-profit működtetés ugyanis csak látszólagosan csökkenti az árakat, a nemzetgazdasági szintű kiadásokat azonban nem érinti, sőt. A valós nemzetgazdasági költségeket nem tükröző árak érvényesítése pedig félreorientálja mind az üzleti szféra, mind a lakosság gazdasági döntéseit. A várt hatás ellenkezőjére fordul: az energiatakarékos gazdálkodás és életvitel háttérbe szorul a fogyasztási döntésekben, az energiaigényesebb megoldások előnyösebbnek tűnnek. Az energiaigények növekedésének beindulását a nemzetgazdasági szintű költségek növekedése követi, és a számlát valakinek ki kell fizetnie. A kör bezárul.